

Ozir v stare čase.

Iz „Celjske Slovenije“.

Mož beseda.

Enej Silvi Pikolomini je bil veleslaven mož iz naših krajev. Od začetka je bil župnik v Slovenskem Gradcu, in na več drugih slovenskih krajih je duhovsko službo opravljal. Ko je pa zavoljo svojih vednosti sloveti jel, ga je cesar Miroslav IV. na svoj dvor poklical. Postal je ondi skrivni tajnik in cesarju najljubši prijatelj. Pozneje je bil škof v Terstu. Ker mu je vse tako po sreči šlo, mu reče enkrat dvorni kaplan in milostinjak Sigmond Lamberški: „Sreča, gospod tajnik, Vam ne jenja poprej, da boste papež! — Pikolomini pa odgovori smejaše: „Če bodem jez papež, boste Vi škof!“ — Čez nekoliko let je bil res za papeža izvoljen pod imenom Pija II., in Sigmond Lamberški je po njem bil berž prvi ljubljanski škof.

Junaški kralj Samo, ki je od 622. in 662. leta Čeha in Moravce vladal in kojemu so se tudi nekdanji Slovenci izročili, naj bi jih varoval grozovitih Avarov, je imel 12 žen, ki so mu povile 22 sinov in 15 hčer. Srečno je vladal. Ko je pa umerl, se je cela truma njegovih sinov v kraljestvu delila, in to je bilo uzrok, da je velika slovan-ska država Samo-va kmalo nehala. Janko Vijanski.

Drobtinice

iz Jakob Sajovec-ovega rokopisa istriško-vlaškega slovnika.

Prazniki.

ist. vlaško. slov.

Božiču, božič.
Duhovelé, binkošti.
Novi an, novo leto.
Paštité, velikanoč.

ist. vlaško. slov.

Pokladelé, pust.
Postu, post.
Tot sveci, vsi Sveti.

Od zlahte.

ist. vlaško. slov.

Baba, stara mati.
Čača, otec.
Čeli mai beteri, stareji.
De rod, zlahtnik.
Didu, stari otec.
Filja, hči.
Filju, sin.
Fratelé, brat.
Fratelé mai betéru, stareji brat.
Fratelé mai tirarú, mlaji brat.

ist. vlaško. slov.

Maja, mati.
Muliera, žena.
Obnuka, unuka.
Obnuku, unuk.
Omu, mož.
Pervi naskut, prvi rojeni.
Sora, sestra.
Stricu, stric.
Teta, teta.

Deli telesni.

ist. vlaško.-slov.

Bedra, stegna.
Čerbiča, vrat.
Čeru, nebo v ustih.
Dintu, zob.
Facelé, lice.
Frunta, čelo.
Glasu, glas.
Gura, usta.
Gutu, Gerlo.
Herbetú, herbet.
Irima, serce.
Kapu, glava.
Kljeptu, persi.
Kuvatú, komovec.
Laloká, čeljust.
Limba, jezik.
Lopaticelé, pleča.
Mera, roka.
Nasu, nos.

ist. vlaško.-slov.

Oklju, okó.
Osu, kost.
Peri, lasje.
Pićóru, noga.
Plukatú, pljunek.
Pupelé, meča.
Renza, želodec.
Somnu, sanj.
Senželé, kerv.
Skranicelé, sénci (Schläfe).
Terbúhu, trebuh.
Umeru, rama.
Unglja, noht.
Ureklja, uhó.
Usnicelé, žnablji.
Vicelé, obervi.
Žažetú, perst.
Žerunklju, koleno.
Životu, život.

(Dalje sledí.)

Kratkočasno berílo.

Pripovedka od štirih kramarjev.

Štirje kramarji so vsrod skupaj hodili, po mestih in vasih prav dobro teržili; kar je enemu zmanjkalo, so mu drugi trije nadomestili, in tako jim je tovaršija dobro nesla. Ker se pa premožnejšega človeka rada oholost prime, in ga ošabnost rada med noge zvije, je tudi pri téh kramarjih ona to storila. Krošnje vavek na herbtu nositi, se jim naposled grozno priskuti. Ena je bila, da so jih ljudje „male kramarje“ namesti „kupce“ imenovali; druga pa, kakor če bi taki reveži na tem svetu bili, da bi ne premogli živinčeta si umisliti, da bi svojo rabo od mesta do mesta od vasi do vasi prenašali in svoje herbe še za stare leta enmalo šparali.

Kupijo si tedaj eno živinčo, to se hoče naravnost po ustih reči, enega osliča, da jim je blago prenašal in pusto slamo žulil. Pri tem osliču kramarji ta pogoj naredé, da bo namreč vsaki ene oslove četrty gospodar. Kar bi osel po kerčmah zapil in zajedel, si hočejo plačo tudi razčertiti; če pa osel na kateri strani zbolí, mora gospodar oslove strani za zdravje skrbeti; in to vse, da bi pri tej reči med njimi nobenega prepira ne bilo. Res precej časa so ti kramarji svojo srečo skušali, in dobro jim je spod rok šlo. Ali kaj ker je večidel tužna osoja človeški sreči tako nevošljiva, da ravno takrat, ko misli, da jo že pri repu ima, z njim švigne in srečuna zapusti.

Kaj se zgodí? Osliček, že davno od preteže obnemoren, na eni nogi zbolí. Kramar in gospodar noge ne oprezuje dolgo, za osliča si vrača poiskati. — Pridši vrač dé: „Oslu ni drugač, kakor z ognjem pomagati; na tla ga moramo vreči, da se mu bolna noga dobro in na debelo s slamo povije, potem rana odžurí ali izžgè, ker že zlo prisad pritiska“.

Ko je osel na tléh, so možaki tudi spolnili, kar je vrač veleval. Ko osel ogenj zagleda in spečenino dobro občuti, hudo bercati začne, in zoper vse upore možakov pokonci skoči, pa naravnost v bližnjega soseda šupo zletí, kjer je dosti vnetilne šare bilo. Pri oslovih trojkah ali trojskokih je slama od sape še bolj razgorela, in zgodilo se je, da osel zaterne in pri tem hipu, preden je kdo pomagati zamogel, se velik ogenj napravi, da je več kmetov pogorelo.

Pogorelci to zvedši, se pri svoji gosposki s tožbo oglašijo in tirjajo od kramarjev povračila. Ker je pa ta reč od štirih kramarjev zelo zmedene narave bila, jo je mogel advokat v pretres vzeti. Spoznal je, da gospodar bolne oslove noge mora pogorelcem škodo poverniti.

Kramar sodbo primši, se grozno prestraši, in na vse strani premišluje, kako da bi jo zvil, da bi se iz nje izmotal; pa vse zastonj. Naposled še enkrat k dohtarju stopi, in ga za preložek prosi, ker v štirinajstih dneh, kakor je obsojen, ne more obsodbi zadostiti. Al ni bil uslišan.

Kramar tedaj osupno odide in joka medpotoma. Ko tako žalostno po poti naprej tava, ga znan sosed sreča, rekoč: „Kaj je, sosed, kaj je! da ste tako pobitega obraza; vam ni šlo ta pot po sreči vaše terštvo?“ — „E kaj — dé kramar — ko bi sam bil brez otrok in žene, bi vse voljno prenašal! Ali sirote, sirote se mi smilijo!“ — „Kaj se vam je pa zgodilo“, dé sosed. Kramar pravi: „Moje reči bodo do žebja vse prodane, in sicer iz tega uzroka“. Sedaj kramar vès prigodek svojemu sosеду razloži. Sosed pravi: „Pojte, naj stopim z vami v pisarnico k advokatu, in za vas besedo govorim“.

V pisarnico stopivši sosed gospod dohtarja popraša: „Žlahni gospod! prosim v imenu ubozega kramarja, da njegovo pravdo še en pot v pretres vzamete. Prevdarite dobro tovaršijo štirih kramarjev, in potem sodite še enkrat: so li zdrave noge ali pa bolna oslova noga ogenj v šupo bližnjega soseda zanesle? ali bi bil mogel osel, ako bi bil na